

OBSAH:

	Str.
Rozdělení doby střední	3
I. Období husitské (Charakteristika).	3—5
A. Básnictví (Charakteristika).	
a) Básnictví lyrické (rozvoj zpěvu kostelního působením Husovým; písně: Vstalť jest této chvíle, Narodil se Kristus Pán a j.; kancionál jistebnický; písně světské lidové: Měj se dobře, srdéčko!)	5—6
b) Básnictví epické (o usmrcení Štemberkové).	6
c) Básnictví tendenční (Kdož jste boží bojovníci, Hádání Pravdy a Lži, Rada zvířat, rýmované průpovědi)	6
d) Prosa zábavná (otisky a rozmnožování plodů rytířské romantiky)	6—7
B. Prosa naučná (Charakteristika).	
a) Prosa náboženská (Charakteristika).	7—8
Náčelníci hnutí opravného:	
1. M. Jan Hus (Výklad víry, desatera, a páteře, Dcerka, O svatokupectví, Postilla, Listy, De eclesia)	8—12
2. Petr Chelčický (Postilla, Síť víry).	12—13
3. M. Jan z Rokycan (Postilla)	13
b) Ostatní druhy písemnictví naučného:	
a) s hnutím opravným spojeného:	
1. Dějepisectví:	
a) se stanoviska hnutí opravnému příznivého:	
1. Kronika bojů husitských m. Vavřince z Březové; 2. zprávy Petra z Mladenovic o při Husově; 3. Staré letopisy české;	
b) se stanoviska nepřiznivého: Kronika česká Eneáše Sylvia).	13—14
2. Válečnictví (Žižkův Řád vojenský).	
3. Mluvnickví (Husova Orthografie).	
4. Spisy smíšené (Pavla Žídka Správovna).	
5. Listy.	14
b) s hnutím opravným nespojeného:	
1. Lékařství (Lékařské knihy Křišťanovy, jeho Herbář; Ranná lékařství Rhasésovo a Saličetovo).	
2. Spisy praktické (slovníky, kalendáře, spisy hospodářské).	
3. Cestopisy (Denník Kostkův, Cesty Lva z Rožmitála)	14

II. Období humanismu a bratrství (Charakteristika)	15—16
a) Humanismus (1. humanisté latinští: Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic, Jan st. Hodějovský z Hodějova, Matouš Kolínský; 2. čeští: Viktorin Kornél ze Všehrd, Daniel Adam z Veleslavína, Řehoř Hrubý z Jelení, Zikmund Hrubý, Václav Písecký, Mikuláš Konáč z Hodíškova, Sixt z Ottersdorfa, Zikmund z Puchova, Pavel Vorličný, Tadeáš Hájek z Hájku, Jan Kocín z Kocinetu, Václav Plácel z Elbinku, Abraham z Günterrodu).	16
b) Jednota bratrská (Jan Lukáš, Matěj Červenka, Jan Blahoslav, Jan Augusta, Jakub Bílek, Jiří Strey, Václav Budovec z Budova, Karel st. z Žerotína, Jan Amos Komenský)	16—17
c) Jiní činitelé:	
1. Luterství (Matěj Poustevník, Burián Sobek z Kornic, Bartoš Písař).	
2. Katolictví (Jan Vodňanský).	
3. Kališnictví (Bohuslav Bílejovský a Martin Kuthen)	17—18
A. Básnictví (1. básníci latinští: Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic, Matouš Kolínský; 2. čeští: Šimon Lomnický z Budče)	18
a) Lyrika duchovní (kostelní písně, kancionál Šamotulský; jiné kancionály; překlady žalmů)	18—19
b) Básnictví tendenční (Konáčova Kniha o hořekování a naříkání Spravedlnosti, Vavřince Leandra Rvačovského Masopust, Mikuláše Dačického z Heslova Prostopravda, četné rýmováčky Šimona Lomnického).	19
c) Básnictví dramatické (ožívá působením humanistů a jezuitů).	19
d) Prosa zábavná (otiskování starých a uvádění nových rytířských povídek; pověsti zaznamenány v Kronice Hájkově)	19
B. Prosa naučná (mnoho odborů, umělý sloh, málo původnosti; nejlepší stilisté učení: Blahoslav, Všehrd, Koldín, Veleslavín, Žerotín; prostonárodní: Češka, Popel, Prefát, Hájek z Libočan, Bavorovský, Rvačovský)	19—20
a) Prosa právníká (vyniká obsahem i formou)	20
Právníci:	
1. Ctibor Tovačovský z Cimburka (Hádání Pravdy a Lži, Kniha Tovačovská)	20
2. Viktorin Kornél ze Všehrd (Knihy devatery, překlady z jazyků klassických)	20—21
3. Pavel Kristián z Koldína (Práva městská, Summa)	21
b) Prosa náboženská (Postilly: Bavorovského, Berličkova; spisy útočné i obranné českých Bratří, jezuitů, luteránů, kališníků; nově vydané bible: Pražská, Kutnohorská, Benátská, Melantrišky, Kralická).	21—22
c) Dějepisectví (1. všeobecné: Veleslavínův Kalendář historický; katolické: Hájkova Kronika; 3. luteránské: Bartošova Kronika; 4. stavovské: Akta Sixtova; bratrské: Dějiny Jednoty, Archiv bratrský, Život Augustův Jakuba Bílka)	22

Dějepisci:

1. Bartoš Písař (Kronika pražská) 23
2. Daniel Adam z Veleslavína (Kalendář historický, Politia historica, Silva quadrilinguis) 23
- d) Zeměpis a cestopisy (putování Jana Hasištejnského, Cesta Prefátova, Harantova, Zikmundův překlad Münsterovy Kosmografie, Příhody Mitrovicovy) . . . . . 23—24
- e) Vědy přírodní (Herbáře: Černého, Mathiolův, Hájkův, Hubrův, práce Zalužanského; závadou alchymie a astrologie) . . . . . 24—25
- f) Mluvnictví (Grammatika Beneše Optáta, Petra Gzela a Václava Filomatesa, Grammatika Blahoslavova, Benešovského, Nudožerského) 23
- g) Slovníkářství (mamotrekty, Vodňanského Lactifer, Zikmundův Lexicon symphorum, Veleslavínova Silva quadrilinguis) 25—26
- h) Ostatní odbory prosaické:
1. Spisy politické (Veleslavínova Politia historica, Žerotínovy Zápisy o soudě panském a Popsání sněmu obecních v Brně).
  2. Filosofie (Češkův spisek Z knih hlubokých mudrcův, přísloví).
  3. Vychovatelství (Hasištejnského Zpráva a naučení).
  4. Listy (Pernštejnovy, Žerotínovy).
  5. Řečnictví (Blahoslavova Filippica a Žerotínova Obrana) 26

Řečníci:

1. Jan Blahoslav (kancionál Šamotulský Nový Zákon, Filippica, Grammatika, Historie bratrská) . . . . . 26—27
2. Karel st. z Žerotína (Obrana, Zápisové, Popsání sněmu, Listy) 27

III. Období úpadku (Charakteristika) . . . . . 28—29

- a) Literární činnost vyhnanců (Komenský, Pavel Skála). 29
- b) katolíků (jesuitů) . . . . . 29—30

A. Básnictví (Charakteristika).

- a) Lyrika (písně světské lidové, písmácké; duchovní (kancionály) 30
- b) Básnictví tendenční (Komenského Labyrint a Hlubina) 30
- c) Básnictví dramatické (hry jesuitů, Komenského společností cizích). 31
- d) Prosa zábavná (nové rytířské povídky) 31

B. Prosa naučná (Charakteristika) 31

- a) Vychovatelství a vyučování. 31
Jan Amos Komenský (život, spisy: Didaktika, Brána jazyků, Moudrost předků, Informatorium, Nová metoda jazyková, Orbis pictus, spisy vševedné; Poklad, Umění kazatelské, Listy, Překlady žalmů, Labyrint, sloh, povaha) . . . . . 31—35
- b) Dějepisectví (protestanté: Skála [Historie církevní], Stránský [Stát český]; katolíci: Slavata [Paměti], Pešina [Předchůdce Mravopisu, Válečné dějiny moravské], Balbín [Výtah z dějin českých, Obrana], Beckovský [Poselkyně]) . . . . . 35—36
- c) Literatura bohoslovecká a nábožensky vzdělávací (bible svatováclavská). . . . . 36—37

- d) Ostatní odbory písemnictví naučného:
1. Právnictví (Obnovené právo a zřízení zemské, Nové právo útrpné).
  2. Mluvnictví (mluvnice Rosova, Doležalova a Pohlova).
  3. Slovníkářství (Brána jazyků, Orbis pictus, Poklad [ztracený], slovník Rosův).
  4. Řečnictví (Komenského Umění kazatelské).
  5. Cestopisy (předmluva k Obrovišti, cesta Černínova) 37

Seznam ukázek:

I. Období husitské.

A. Básnictví.

- a) Básnictví lyrické:
  - Měj se dobře, srdéčko! 38
- c) Básnictví tendenční:
  - a) Kdož jste boží bojovníci . . . . . 38—39
  - b) Rada zvířat: Ptactvo drobné. . . . . 39—40
  - g) Průpovědi 40

B. Prosa naučná.

- a) Prosa náboženská.
  1. Z Postilly Husovy:
    - Neděle pátá po sv. Trojici. . . . . 40—41
    2. Z Listů . . . . . 41—42
    3. Z Postilly Chelčického:
      - Z výkladu na neděli prvou po sv. Trojici . . . . . 42—43
  - b) Ostatní druhy písemnictví naučného.
    1. Dějepisectví.
      - Ze Starých letopisů českých:
        - Zpráva o smrti kněze Jana Želivského l. 1422 . . . . . 44—45

II. Období humanismu a bratrství.

a) Právnictví.

1. Z Knihy Tovačovské:
  - Z které příčiny dsky psány počaty česky.
  - O čtení desk na hlas.
  - O schování zase desk 46
2. Z Knih devaterých:
  - O výbornosti starých práv českých
  - a o právu stanném . . . . . 46—47
3. Z práv městských:
  - O původu a obeslaném . . . . . 47—48

b) Prosa náboženská.

- Bible Kralická.
  - Z Knihy Rut:
    - Rut Moábská sbírá klasy na poli Bóza . . . . . 48—49

c) Dějepisectví.

1. Z Bartošovy Kroniky pražské:
  - O Paškovi a Hlavsovi . . . . . 50—51

2. Z Kroniky české V. Hájka z Libočan:
Císař Karel IV. viděl poklad kláštera opatovického . . . . . 51—53
3. Z Předmluvy Daniele Adama z Veleslavína ke Kronikám dvěma
o založení země české:
O Kronice Hájkově . . . . . 53—56
4. Z Kroniky rožmberské V. Březana:
O alchymistech . . . . . 56—57
- d) Zeměpis a cestopisy.
1. Z překladu Münsterovy Kosmografie od Zikmunda z Puchova:
O Praze . . . . . 57—59,
2. Z Příhod V. Vratislava z Mitrovic:
V nových straších. Na galeře . . . . . 59—62
- h) Ostatní odbory prosaické.
3. Vychovatelství.
Ze zprávy a naučení synu svému Jaroslavovi od Jana Hasi-
štejnského z Lobkovic:
O poddaných lidech, kterak se k nim míti máš . . . . . 62—63
4. Listy.
Z listů Karla st. z Žerotína:
Panu Jiřímu z Náchoda . . . . . 63—64
5. Řečnictví.
1. Z Filippiky Blahoslavovy proti nepřítelům vyššího vzdělání
v Jednotě bratrské . . . . . 64—66
2. Z Obrany Karla staršího z Žerotína. . . . . 67—71

III. Období úpadku.

A Básnictví.

b) Básnictví tendenční.

Z Komenského Labyrintu:

Bouře mořská . . . . . 72—73

B. Prosa naučná.

a) Vychovatelství a vyučovatelsví.

Z Komenského Didaktiky kap. 27.:

Rozložení cvičení mládeže podle stupňů věku lidského na
4 školy. . . . . 73—75

Z Maudrosti starých předků:

O příslovích. 76

Z Kšaftu. . . . . 77—78

